

Zienswijzen op het Programma Windenergie Amsterdam

14 juli 2024 Stichting Belangen Omgeving Noorder-IJplas.

Inleiding voor de zienswijzen

Onderstaande inleiding biedt een onderbouwing voor de zienswijzen die daarna volgen.

Amsterdam heeft in 2012 invulling gegeven aan het nationale Energieakkoord met de Windvisie 2012. Het doel van het Energieakkoord was om in 2022 in totaal 6000MW aan windvermogen te installeren. Dat doel werd in 2022 ruimschoots gehaald met een geïnstalleerd vermogen van 6870 MW.

In de Windvisie 2012 legde Amsterdam een ambitie neer van 135 windmolens binnen de stadsgrenzen die zouden worden geïntegreerd in het straatbeeld. Een latere PlanMER schroefde die ambitie terug tot 72 windmolens in 19 zoekgebieden.

Zonne-energie werd niet meegenomen in de Windvisie 2012, omdat het destijds nog niet efficiënt genoeg was en wind op zee geen optie was voor de stad.

De implementatie van het Energieakkoord lag geheel in handen van de rijksoverheid. Met de crisis- en herstelwet in de hand werden overal windparken doorgedrukt.

Protesten van lokale overheden en omwonenden werden genegeerd. Van participatie en inspraak was geen sprake. Er was geen eerlijke verdeling van lusten en lasten: de grondeigenaar werd slapend rijk, terwijl zijn buurman met de lasten zat.

De documentaire [Onderstroom](#) geeft een ontluisterd beeld hoe onder het Energieakkoord met participatie en burgers werd omgegaan bij de verwezenlijking van windparken op land.

In de documentaire "[Tegenwind, het verdriet van de Veenkoloniën](#)" zien we hoe wanhopige omwonenden tot het uiterste gaan om de bouw van windturbines tegen te houden.

Het gedachtegoed bij het Energieakkoord was; we moeten wel Wind op Land doordrukken want er zijn geen alternatieven om de CO2 uitstoot te reduceren en het klimaat te redden. Net zoals men niet in discussie gaat met burgers die hun uitzicht geblokkeerd zien wanneer dijken verhoogd moeten worden, werd dit argument gebruikt om windparken zonder participatie en draagvlak te rechtvaardigen.

Met het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategie (RES) kantelde dit gedachtegoed. Wind op Zee kon nu worden gerealiseerd zonder subsidie, terwijl voor Wind op Land nog steeds subsidie nodig was. Door technologische ontwikkelingen konden zonnepanelen nu ook een aanzienlijke bijdrage leveren aan de opwekking van duurzame energie. Het Amsterdamse duurzame energie bod voor de RES bestaat voor 2/3 uit zonne-energie en maar voor 1/3 uit windenergie.

Maar nog belangrijker was dat men aan de elektriciteit ronde tafel van het Klimaatakkoord tot het inzicht kwam dat burgers moesten worden betrokken om de energietransitie van fossiel naar duurzaam te doen slagen. De lusten en lasten moesten eerlijk worden verdeeld. Burgerbetrokkenheid bij de energietransitie werd nog eens benadrukt in de [brief aan de Tweede kamer van ex-minister Rob Jetten van 17 mei 2023](#) waarin staat dat burgers beter betrokken moeten worden bij de klimaatopgave en de energietransitie.

In Amsterdam zijn de burgers zeer betrokken bij de energietransitie maar deze betrokkenheid is niet in lijn met het perspectief van het Amsterdamse college, wat heeft geleid tot een enorme polarisatie die de energietransitie niet ten goede komt.

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over de burger betrokkenheid:

1. Omgevingsparticipatie.

In het Klimaatakkoord wordt onderkent dat participatie en acceptatie van groot belang zijn voor de ruimtelijke inpassing van de energietransitie en daarmee voor de uitvoerbaarheid. Er werd afgesproken dat de initiatiefnemer samen met de omgeving van de projectlocatie een participatieplan opstelt en afspraken vastlegt in een Omgevingsovereenkomst.

(Pagina 164 Klimaatakkoord)

2. Omgevingsfonds.

Dit fonds wordt gevuld door de initiatiefnemers uit de inkomsten van de elektriciteitsproductie. De bestedingen van dit fonds komen ten goede van de omgeving als compensatie voor de overlast.

(Pagina 165 Klimaatakkoord)

3. Financiële participatie.

Om tot een eerlijke verdeling van lusten en lasten te komen werd afgesproken dat de windturbines voor 50% eigendom van de lokale omgeving van burgers en bedrijven zouden worden.

(Pagina 165 Klimaatakkoord)

4. Eerlijke verdeling lusten en lasten.

De eerlijke verdeling van lusten en lasten moet breed geïnterpreteerd worden: niet alleen financieel maar ook **ruimtelijk en sociaal**. Dit betekent bijvoorbeeld dat burgers en bedrijven de kans krijgen om mee te denken over **waar** projecten

gerealiseerd worden.
(Pagina 216 Klimaatakkoord)

Draagvlak is noodzakelijk om aan bovenstaande afspraken te kunnen voldoen. In het PWA wordt niet erkend dat draagvlak een absolute basisvoorwaarde is om een zoekgebied kansrijk te verklaren. Het PWA is nog te veel gebaseerd op het oude gedachtegoed uit het Energieakkoord, namelijk dat windturbines moeten. Amsterdam heeft, als grote stad, een enorm potentieel aan zonne-energie wat niet wordt erkent in het PWA. Alleen al de gekozen naam Programma Windenergie Amsterdam geeft aan dat de energie transitie in Amsterdam nog volledig op het oude gedachtegoed van de Windvisie2012 is gebaseerd. Volgens het gedachtegoed van het Klimaatakkoord zou de naam anders moeten zijn: “Programma Duurzame Energie Amsterdam”. Hiermee zou dan de mogelijkheid zijn opengehouden om een discussie te voeren om ongewenste turbine locaties te vervangen door zonnepanelen en zodoende draagvlak te verwerven. Door de nadruk op windenergie in de Amsterdamse energietransitie is de invloed van de windlobby duidelijk te herkennen, die verdient niets aan zonne-energie.

Zonder hier verder op in te gaan kunnen we stellen dat het mislukken van het windproject Noorder-IJplas te wijten was aan het gebrek aan draagvlak. Ook het naar voren schuiven van burger energie coöperaties is alleen zinvol als er draagvlak is en ze de omgeving bij hun initiatief kunnen betrekken.

Advies Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur

Behalve het Havengebied liggen alle zoekgebieden voor windenergie in de Amsterdamse Hoofdgroenstructuur. In 2020 heeft de TAC advies uitgebracht op de RES. Dit [advies was negatief](#) over het bouwen van windturbines in de Amsterdamse Hoofdgroenstructuur. De TAC vindt het bouwen van windturbines in de Hoofdgroenstructuur geen goede ruimtelijke ordening. Goed openbaar bestuur vereist:

1. Het TAC-advies serieus te nemen en, indien men ervan afwijkt, de overwegingen open te communiceren.
2. Gehoor te geven aan het advies door alternatieven te onderzoeken en de resultaten te communiceren.
3. Het besluitvormingsproces te verantwoorden in een transparante communicatie die open staat voor discussie

Het advies van de TAC is om alle Amsterdamse windturbines te clusteren op één of twee locaties zoals bijvoorbeeld in het Havengebied.

Referendum Hoofdgroenstructuur

Voorjaar 2023 publiceerde het college van Amsterdam een nieuw Beleidskader Hoofdgroenstructuur, waarin ook het bouwen van windturbines in de Hoofdgroenstructuur werd toegestaan. Na protesten wisten burgers in korte tijd genoeg handtekeningen te verzamelen voor een referendum. In het referendum van 23 mei 2024 werd met 60% meerderheid TEGEN het nieuwe Beleidskader gestemd. De gemeenteraad heeft daarop het nieuwe Beleidskader afgewezen. Het referendum ging niet over windturbines maar het feit dat 162.000 Amsterdammers TEGEN bouwen in de Hoofdgroenstructuur hebben gestemd geeft een duidelijke indicatie dat er geen draagvlak is voor windturbines in de Hoofdgroenstructuur.

Advies SARA

Verschillende adviezen van SARA zijn overgenomen in het PWA. Zo is er voor het eerst onderzoek gedaan naar de Sociale Effecten van de turbines op de omgeving. Door dit extra onderzoek zijn er ook zoekgebieden afgevallen.

Uiteindelijk is het hoofdadvis van SARA om alle turbines te concentreren in het havengebied niet zichtbaar in het PWA.

Inspraak van Amsterdamse burgers

Al sinds de aankondiging van de Amsterdamse zoekgebieden in 2020 zijn er protesten tegen het beleidsvoornemen om windturbines te plaatsen in het Amsterdamse groen. Er zijn meer dan 600 goed gefundeerde inspraakreacties geleverd in de diverse raad- en deelraadcommissies. Honderden zienswijzen zijn er ingediend op de vaststelling van de zoekgebieden, de Omgevingsvisie en de NRD van de PlanMER PWA.

Het beleid van het Amsterdamse college toont geen enkel respect voor de inspanningen die burgers in hun vrije tijd moeten leveren om zich de dossiers eigen te maken en hun zienswijze of inspraak af te leveren.

Het feit dat participatiemomenten worden afgevinkt als onderdeel van een proces zonder dat de inhoud er blijkbaar toe doet draagt niet bij aan het vertrouwen in het openbaar bestuur op dit dossier.

Alternatieven

In 2020 heeft het Amsterdamse RES team een ambitie doorgegeven aan de RES-regio Noord-Holland Zuid van bijna 700 GWh aan duurzame energie. Deze ambitie of bod zou voor 2/3 bestaan uit zonne-energie en voor 1/3 uit windenergie. Amsterdam was en is goed gepositioneerd om deze ambitie in te vullen. In de RES 1.0 wordt het totale zon potentieel van Amsterdam geschat op 1000 GWh. Dus in principe kan het totale bod al ingevuld worden met enkel zonne-energie. Het PWA geeft aan dat er alleen al in het havengebied een productie van 337 GWh aan windenergie mogelijk is. Dit is van dezelfde orde van grootte als reeds in een haven PlanMER uit 2016 werd geconstateerd. (286 GWh).

Als er in 2020 beleid was gemaakt om de productie van windenergie in de haven te maximaliseren en de duizenden leden van de Amsterdamse energie coöperaties in te zetten als scout voor mogelijke zonne-energie locaties dan waren we in Amsterdam niet verzeild geraakt in een totaal gepolariseerde samenleving op het energie dossier.

Landelijk gezien is er ook geen enkele noodzaak om de leefomgeving en de gezondheid van burgers negatief te beïnvloeden door de plaatsing van windturbines in hun leefomgeving. De doelen voor CO2-reductie van 2030 en 2050 kunnen worden gerealiseerd zonder extra windturbines op land zoals wordt gesteld in de onderzoeksrapporten op de site [“Het kan met gemak, zon op dak en wind op zee”](#) Bovendien heeft Nederland als geheel zijn doelstelling voor 35TWh duurzame energie in 2030 al gehaald. Ook vanuit dat oogpunt hoeft Amsterdam geen extra turbines te bouwen.

Zienswijzen

Zienswijze 1

Graag in de Nota van beantwoording reflecteren op het volgende:

In 2020 zijn er bij de start van de RES verkeerde beleidskeuzes gemaakt door volledig in te zetten op aantallen windturbines in zoekgebieden die ambtelijk zijn vastgesteld. De afspraken uit het Klimaatakkoord over burgerparticipatie zijn toen genegeerd. Het gevolg is een zeer gepolariseerde samenleving op het duurzame energie dossier. De polarisatie kan alleen maar worden opgelost door de adviezen van TAC, SARA en de uitslag van het referendum te respecteren en alle windenergie te concentreren in het Havengebied. Deze stad is van zijn burgers.

Zienswijze 2

Graag in de Nota van Beantwoording reflecteren op het volgende:

Een PlanMER is niet het juiste gereedschap om te bepalen of een zoekgebied kansrijk is. In deze planMER worden zoekgebieden geprioriteerd en daarna worden per zoekgebied de posities van windturbines geoptimaliseerd.

Wat ontbreekt is een totaal inzicht om alle Amsterdamse windturbines te concentreren in één zoekgebied, de Amsterdamse haven.

Zienswijze 3

Graag in de Nota van Beantwoording reflecteren op het volgende:

Dat ook een ProjectMER niet het juiste gereedschap is om te bepalen of een zoekgebied kansrijk is, blijkt uit het resultaat bij het windproject Noorder-IJplas.

Voor een kansrijk zoekgebied moeten de volgende stappen doorlopen worden:

1. Zoekgebieden bepalen met burgerparticipatie
2. Met een draagvlak onderzoek bepalen of het voor een initiatiefnemer mogelijk is om de eerdergenoemde afspraken uit het Klimaatakkoord na te komen.
3. Met een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse bepalen of de voordelen van plaatsing opwegen tegen de nadelen.
4. En pas als laatste een m.e.r. onderzoek om te bepalen wat de effecten op het milieu zijn.

Draagvlak is noodzakelijk om de afspraken uit het Klimaatakkoord na te komen.

Zienswijze 4

Graag in de Nota van Beantwoording reflecteren op het volgende:

Wijzig de focus op windenergie en aantallen windturbines naar een focus op duurzame energie opwek met een balans tussen windenergie en zonne-energie.

De focus op windenergie is alleen maar in het belang van de windindustrie en hun adviesbureaus en zeker niet in het belang van de burgers van Amsterdam.

Zienswijze 5

Graag in de Nota van Beantwoording reflecteren op het volgende:

Neem het uitgangspunt voor de energietransitie van gedeputeerde Staten van Noord-Holland ter harte die in hun coalitieakkoord voor Wind op Land hebben opgenomen: *“Voldoende draagvlak en participatie zijn voor ons randvoorwaarden”*.

Zienswijze 6

Graag in de Nota van Beantwoording reflecteren op het volgende:

Plaatsing van windturbines in de bebouwde omgeving raakt grote aantallen omwonenden met dus ook de mogelijkheid van een groot aantal gezondheidseffecten. De kaders voor die gezondheidseffecten die in m.e.r. onderzoeken gehanteerd worden staan ter discussie. De Expertgroep Gezondheid heeft voor Amsterdam een standaardwaarde van 42 dBLden geadviseerd. De PWA gaat daar niet in mee. Maar zelf bij het aanhouden van die waarde blijken er bij windprojecten elders in Nederland meer gezondheidsklachten op te treden dan de m.e.r. onderzoeken hadden voorspeld. Er rust bij het college een zeer grote verantwoordelijkheid om ter bescherming van de gezondheid van de Amsterdamse burgers de discussie over de te hanteren kaders serieus te nemen.

Stichting Belangen Omgeving Noorder-IJplas

Peter Verbeek